



Toivoa tutkimassa:  
Ekologisten, sosiaalisten ja taloudellisten  
arvojen vertaileva analyysi X-sukupolven  
ja milleniaalien nuoruudessa

Helena Helve

**Nuorisotutkimuspäivät 2023**

**Toivon moninaisuus**

**Humanistisen ammattikorkeakoulun  
Helsingin kampuksella 8.–9.11.2023**

# Miksi tutkimus tehtiin?

- Hypoteesi: Millenniaalien ja X-sukupolvella on erilaisia ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia kokemuksia nuoruudessaan ja aikuisuuteen siirtymisessä tämä näkyy heidän arvorakenteissaan.
- Tutkimuksessa keskitytään solidaarisuuteen asenteiden ja arvojen yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien osalta.
- Verrataan 1980- ja 1990-luvuilla syntyneiden Millenniaalien (N= 1 130) arvoja 1960- ja 1970-luvuilla syntyneiden sukupolvi X:n (N= 622) nuoruuden asenteisiin ja arvoihin
- Tutkittavina olivat 16-24-vuotiaat maaseudulla ja kaupungeissa toisen asteen ja sen jälkeisessä koulutuksessa olevat.
- Tehtävä: 1) Millaisia arvomaailmojen/rakenteiden ulottuvuuksia esiintyy X-sukupolven ja Millenniaalien nuorten keskuudessa?
- 2) Kuinka samanlaisia tai erilaisia ne ovat?
- 3) Miten sosiaalinen solidaarisuus eroaa X-sukupolven ja Millenniaalien nuoruudessa?
- 4) Pohditaan, millaisia ideologioita sukupolvien välisten asenteiden ja arvomaailmojen takaa löytyy?
- 5) Voidaanko sukupolvien välisiä eroja teorisoida ja niiden avulla ymmärtää toivon horisonttia?



# Tutkimuksen vaiheet ja menetelmät

- Vuosina 1992 (T1) ja 1995 (T2) kerättiin yksityiskohtaisia aineistoja 1960- ja 1970-luvuilla syntyneiden nuorten asenteista ja arvoista kyselylomakkeilla, joissa oli sana assosiaatio, lauseentäydennystehtäviä ja asenneväittämiä (lisätietoja näytteistä ja tiedonkeruusta, Helve 1993, 22–28; 2002, 93–94; 2006). Tutkimukseen osallistui 622 X-sukupolven vastaajaa.
- Asenneasteikkojen verkkokyselyyn vastasi 1980- ja 1990-luvuilla syntyneistä Millenniaaleista yhteensä 1 130 vuosina 2011 (T3) ja 2015 (T4).
- Kaikissa neljässä vaiheessa käytettiin samoja asenneasteikkoja, jotka on kehitetty nuorten asenteiden ja arvojen tutkimuksiin (vrt. Suomalaisten asenteiden raportti; Eva, 1991 ja Eva 1989; Helve 2002).
- Asenneasteikot liittyivät solidaarisuuteen muiden ihmisten auttamisessa omassa maassa ja sen ulkopuolella, valmiuteen ympäristön suojeluun, sukupuolen tasa-arvoon, perheeseen, työelämään, tieteeseen ja teknologiaan, taloudelliseen hyvinvointiin ja politiikkaan.
- Asenteiden ja arvorakenteiden olennaisia piirteitä ja eroja analysoitiin tilastollisesti faktorianalyysillä (Exploratory Factor Analysis) keskinäisten suhteiden tunnistamiseksi.

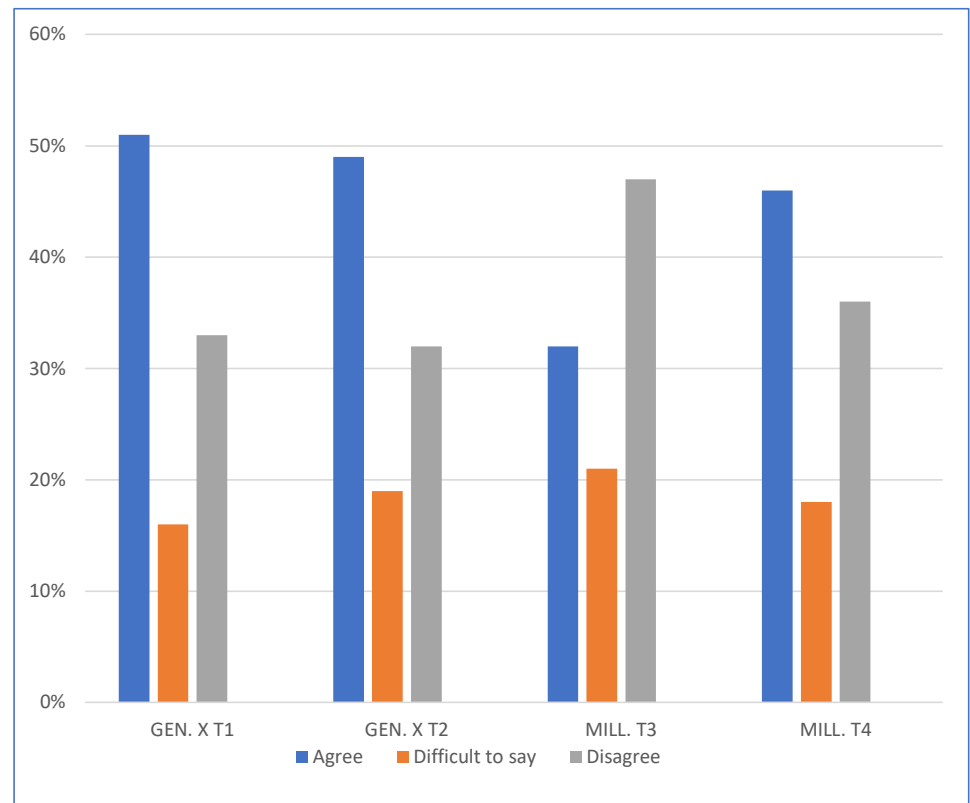
Table 1. SUKUPOLVI X: Faktorit ja lataukset 1992 (T1) ja 1995 (T2).<sup>11</sup>

| F1 = HUMANISTIT; F2 = INDIVIDUALISTIT; F3 = TRADITIONALISTIT  | F1   | F1   | F2  | F2  | F3   | F3   |
|---|------|------|-----|-----|------|------|
|   | T1   | T2   | T1  | T2  | T1   | T2   |
| 1. KEHITYSAPUA ULKOMAILLEETULISI LISÄTÄ NIIN KAUAN KUIN KOTIMAASSAON AVUN TARVETTA  | -.56 | -.60 |     |     |      |      |
| 2. ASEISTAKIELTÄYTYJIEN VAKAUMUSTA TULISI KUNNIOITTA A NYKYISTÄ ENEMMÄN   | .58  | .57  |     |     |      |      |
| 3. IHMISTEN HYVINVOINNIN JATKUMINEN VOI PERUSTUA VAIN TALOUDELLISEEN KASVUUN  | -.66 | -.69 |     |     |      |      |
| 4. YDINVOIMALAN RAKENTAMINEN SUOMEEN ON KANNATETTAVAA   | -.57 | -.81 |     |     |      |      |
| 5. SAASTE JA YMPÄRISTÖONGELMIEN VÄHENTÄMISEKSI OLEN VALMIS TINKIMÄÄN OMASTA ELINTASOSTANI   | .61  | .71  |     |     |      |      |
| 6. ELINTASO MAASSAMME ON NIIN KORKEA, ETTÄ MEILLÄ PITÄÄ OLLA VARAA HUOLEHTIA NYKYISTÄ PAREMMIN TYÖTTÖMISTÄ, SAIRAISTA, VAMMAISISTA JA MUISTA HUONO-OAISISTA | .56  | .68  |     |     |      |      |
| 7. TIEDE JA TEKNOLOGIA OVAT NOUSEMASSA IHMISEN PALVELUJASTA IHMISTEN HERRAKSI   | .66  | .77  |     |     |      |      |
| 8. TIEDE JA TEKNOLOGIA PYSTYVÄT TULEVAISUUDESSA RATKAISEMAAN USEIMMAT ESIINTYVÄT ONGELMAT   | -.56 | -.70 |     |     |      |      |
| 9. TALOUDELLISEN HYVINVOINNIN KEHITTÄMINEN VIELÄ NYKYISTÄ KORKEAMMALLE TASOLLE LISÄÄ HENKISTÄ PAHOINVOINTIA   | .60  | .72  |     |     |      |      |
| 10. ULKOMAALAISTEN LISÄÄNTYVÄ TYÖSKENTELY SUOMESSA TOISI MAHAMME HYÖDYLLISIÄ KANSAINVÄLISIÄ VAIKUTTEITA   | —    | —    |     |     |      |      |
| 11. KANSALAISTEN MIELIPITEILLÄ EI OLE PALJOAKAAN VAIKUTUSTA SIIHEN, MILLAISIA PÄÄTÖKSIÄ YHTEISKUNNASSA TEHDÄÄN  |      |      | .74 | .88 |      |      |
| 12. PUOLUEET OVAT AJAUTUNEET YHÄ KAUEMMAS TAVALLISEN IHMISEN ONGELMISTA   |      |      | .72 | .84 |      |      |
| 13. MIKÄÄN PUOLUEN EI AJA JUURI MINULLE TÄRKEITÄ ASIOITANYKY-YHTEISKUNNASSA   |      |      | .65 | .72 |      |      |
| 14. NYKY-YHTEISKUNNASSA PITÄÄ OLLA RÖYHKEÄ, JOS AIKOO PÄRJÄTÄ   |      |      | —   | —   |      |      |
| 15. ON ONNI JA ETUOIKEUS SUAADA OLLA SUOMALAINEN  |      |      |     |     | .57  | .74  |
| 16. MUUTTOLIIKETTÄ PÄÄKAUPUNKISEUDULLE OLISI SYYTÄ RAJOITTA A, JOTTA SUOMI SÄILYISI ASUTTUNA JA ELINKELPOISENA KAIKILTA OSILTA                              |      |      |     |     | .63  | .68  |
| 17. SUOMEEN TUISI OTTAA SIIRTOLAISIA SELLAISIIN TEHTÄVIIN JOIHIN SUOMALAISET EIVÄT OLE HALUKKAITA   |      |      |     |     | -.53 | -.66 |
| 18. OSAAVA JA AHKERA LÖYTÄÄ AINA TYÖPAIKAN  |      |      |     |     | .47  | —    |
| 19. SOSIAALITUUKSIEN VÄÄRINKÄYTTÄJIÄ, LAISKUREITA JA MUITA SIVELLÄLÄJIÄ SUOSITAA N MAASSAMME AIVAN LIIKAA   |      |      |     |     | —    | —    |



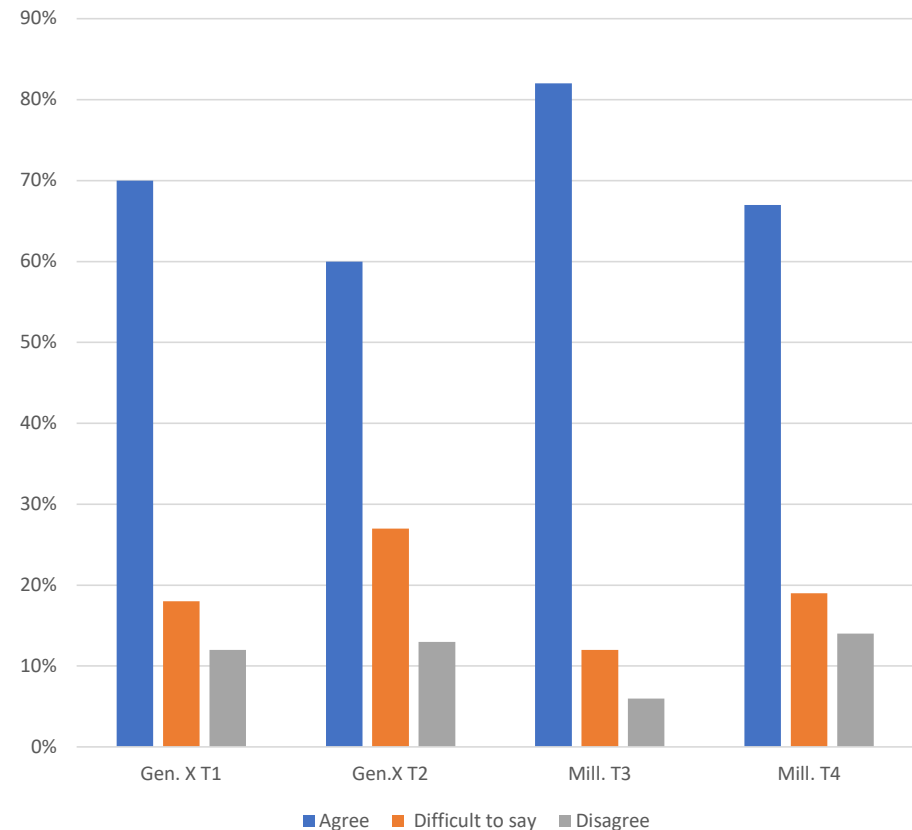
## Kehitysapua ulkomaille ei tulisi lisätä niin kauan kuin kotimaassa on avun tarvetta

- Ulkomaille annettavaa kehitysapua ei pidä lisätä niin kauan kuin Suomessa on apua tarvitsevia asenteiden muutoksissa näkyi Suomen heikentynyt taloudellinen tilanne T1:ssä (1992), joka heijastui X-sukupolven jyrkemmissä asenteissa
- Milleniaalit ovat tulleet täysi-ikäisiksi kansainvälisessä ja globaalissa Suomessa, mikä näkyi myös asenteissa. Heidän mielipiteensä olivat positiivisempia ulkomaille annettavaa kehitysapua kohtaan kuin X-sukupolven nuorten mielipiteet Suomen syvimmän talouslaman aikana.
- Sukupuolierot: lähes joka toinen nainen (40 prosenttia) ja selvä enemmistö miehistä (66 prosenttia v. 1992) X-sukupolvesta ja Milleniaaleista (49 prosenttia v. 2011) oli kehitysavun lisäämistä vastaan (naisista 40 prosenttia ja miehistä 57 prosenttia).
- Molemmissa sukupolvissa miesten asenteet olivat voimakkaammin kehitysavun lisäämistä ulkomaille vastaan niin kauan kuin Suomessa on apua tarvitsevia.



”Elintasomme on niin korkea, että meillä on keinot hoitaa sairaita ja muita huonovoimia”

- X-sukupolven asenteet heidän nuoruudessaan olivat negatiivisempia heikommassa asemassa olevia ryhmiä kohtaan vuonna 1992 (T1), vaikka reilusti yli puolet (70 prosenttia) oli väitteen kanssa samaa mieltä (78 prosenttia naisista ja 59 prosenttia miehistä). Vuonna 1995 (T2) 60 prosenttia X-sukupolven vastaajista oli tätä mieltä.
- Milleniaalit osoittivat enemmän solidaarisuutta työttömiä ja muita heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä kohtaan vuonna 2011 (T3): 82 prosenttia oli tätä mieltä. Vuonna 2015 (T4) tämän väitteen kanssa samaa mieltä olevien Millenniaalien määrä laski 67 prosenttiin ja eri mieltä olevien määrä nousi 6 prosentista 14 prosenttiin
- Tulokset osoittavat, että molemmilla sukupolvilla oli helpompaa osoittaa solidaarisuutta oman maan ihmisiä kohtaan, varsinkin taloudellisesti vaikeina aikoina, kuin ulkomaalaisia kohtaan.
- Tämä muistuttaa kansallisen tason solidaarisuutta, joka nähdään X-sukupolven nuorten keskuudessa sosiodemokraattisena tyyppinä, joka auttaa maan omia kansalaisia, ja millenniaalien keskuudessa liberaalimpana tyyppinä köyhiä kohtaan (vrt. Demertzis 2004; Kankarash ja Moors 2007, 3).



## Yhteiset arvorakenteet sekä X-sukupolvelle että Milleniaaleille: Humanismi, traditionaalisuus, individualismi ja globalismi.

- Yhteisiä olivat monet humanistiset asenteet kuten "Olen valmis alentamaan elintasoani vähentääkseni saastumista ja ympäristöongelmia".
- Valmius kärsiä alhaisemmasta elintasosta saastumisen ja ympäristöongelmien vähentämiseksi.
- Humanistit suhtautuivat kriittisesti talouskasvuun jatkuvan sosiaalisen hyvinvoinnin ainoana mahdollisena perustana
- Individualistinen asennerakenne oli erittäin pessimistinen perinteiseen puoluepolitiikkaan kuten "Kansalaisten mielipiteillä ei ole paljoakaan vaikutusta yhteiskunnallisiin ja poliittisiin päätöksiin" ja "Puoluet ovat vieraantuneet tavallisista ihmisistä ja heidän ongelmistaan".
- Tämän asennerakenteen omaavat kokevat, ettei mikään poliittinen puolue edusta heille tärkeitä asioita
- Traditionalistit edustavat perinteisiä konservatiivisia asenteita kuten "Maahanmuuttoa pääkaupunkiseudulle tulee hallita niin, että koko maa säilyy asuttuna ja asuttavana".
- X-sukupolvi korosti nuoruudessaan enemmän pehmeitä postmaterialistisia arvoja kehitysavun, työttömien, sairaiden, vammaisten ja muiden huonosti toimeentulevien ihmisten suhteen.

Yhteiset arvorakenteet sekä X-sukupolvelle että Milleniaaleille: Humanismi, traditionaalisuus, individualismi ja globalismi.

### **X SUKUPOLVI:**

- HUMANISTIT,
- INDIVIDUALISTIT
- TRADITIONALISTIT



### **MILLENNIAALIT:**

- UUSLIBERAALIT
- INDIVIDUALISTIT
- TRADITIONALISTIT
- NATIONALISTIT
- GLOBALISTIT
- FUTURISTIT



Pissikset,  
fruittarit, gootit,  
hevarit, tavikset  
ja hopparit

# X-sukupolven ja Milleniaalien arvojen taustalla ideologioiden muutokset

- Milleniaaleilla löytyi uusina arvorakenteina mm. uusliberalismi ja nationalismi.
- Sukupolvien välisten asenteiden ja arvojen taustalla olevat erilaiset ideologiat eivät tue durkheimilaista (1993) "sosiaalisen sementin" teoriaa, joka liimaisi Milleniaaleja suomalaiseen X-sukupolven yhteiskuntaan.
- Voidaan tulkita, että suomalainen yhteiskunta ei sido sukupolvia yhteen tarjoamalla heille kollektiivisesti yhteisiä arvoja ja normeja.
- Johtopäätös: Ei voida olettaa, että monimutkaisten jälkimodernien yhteiskuntien vakaus riippuu eri sukupolvien arvojen yhteisymmärryksestä.
- Suomalaisten Milleniaalien uskomusten ja moninaisten arvomaailmojen ideologisen taustan monimuotoisuus X-sukupolveen verrattuna helpottaa Milleniaalien aktivoitumista nykypäivän politiikkaan (vrt. ed. hallitus).
- Sukupolvien välisten ideologisten erojen ymmärtäminen vaatii syvempää analyysiä Suomen yhteiskuntahistoriallisesta kontekstista kuin tässä on mahdollista.

# Päätelmiä:

- Tulokset tukevat hypoteesia, että X-sukupolven nuoruudessa kokema syvä taantuma Suomessa vuonna 1992 näkyy heidän jäykemmissä kehitysapukäsityksissä.
- Postmaterialistiset arvot sopivat X-sukupolven nuorten maailmankatsomuksiin: he olivat kiinnostuneita Greenpeacesta, Amnesty Internationalista ja erilaisista eläinsuojeluliikkeistä.
- Arvot eivät olleet ankkuroituneet mihinkään selkeään ideologiaan, vaan heidän ideologinen tausta näkyi heidän kokonaismaailmankuvassaan (Helve 2002).
- X-sukupolven ja Millennialien välillä on eroja solidaarisuusasenteissa, mikä saattaa heijastaa heidän erilaisia taloudellisia ja poliittisia ympäristöjä
- Monet Milleniaalien sukupolven nuoret elävät epävarmaa pitkittynyttä nuoruutta, joka erottaa heidän identiteetin kehitystään ja maailmankuvaansa sekä arvomaailmaansa X sukupolven nuorten arvomaailmoista.

# Toivo ja identiteetti horisontti

- Perustuu identiteetin muodostumiseen ja toimijuuteen (agency)
- Subjekttiivinen tietoisuus omien toimintakykyjen hallitsemisesta
- Tulevaisuuden koulutus- ja työhorisontteja, jotka nuori kokee itselleen mahdollisiksi
- Itseymmärrys on ankkuroitu identiteettiin
- Laajat vs. kapeat käsitykset tulevaisuuden mahdollisuuksista ja rooleista

Psykososiaalinen  
moratorio  
(Erikson, 1968)

Onko nuorilla  
mahdollisuuksia  
kokeilla erilaisia  
identiteettejä ja  
rooleja ennen  
sitoutumista  
aikuisuuteen?



# Identiteetin ja toivon muodostus



# Johtopäätöksiä

- Toivo ja tulevaisuuden horisontti liittyvät nuoren identiteetin muodostumiseen ja toimijuuteen (agency)
- Subjektivinen tietoisuus omien toimintakykyjen hallitsemisesta
- Nuorilla on oltava tulevaisuuden koulutus- ja työhorisontteja, jotka nuori kokee itselleen mahdollisiksi
- Nuoren itseymmärrys tulevaisuudestaan on ankkuroitu identiteettiin
- Laajat vs. kapeat käsitykset tulevaisuuden mahdollisuuksista ja rooleista

# Kiitos!

- Esitys perustuu vertaisarvioituun open access artikkeliin:
- Helve, Helena Marketta. 2023. "Values and Solidarity of Young Finnish Millennials and Generation X" *Youth* 3, no. 1: 401-413. <https://doi.org/10.3390/youth3010027>